

СВОБОДА СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ

OFFICIAL ORGANO OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 250. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 27-го жовтня 1937.

VOL. XLV. No. 250. Jersey City, N. J., Wednesday, October 27, 1937. THREE CENTS

А.Ф.Л. І К.П.О. ЗАДОВОЛЕНІ З ПОЧАТКОВИХ НАРАД

ВАШІНГТОН. — Перший день нарад представників Американської Федерації Праці й Комітету Промислової Організації перейшов серед вступних переговорів, з яких виходило, що обидві сторони є схильні до уступок і мирної полагоди конфлікту. Заступники К.П.О. виявили навіть свого роду уступчивість, бо згодні на менше число членів конференції, хоч зпочатку обстоювали те, щоб конференція була більш „демократичною“, себто, щоб було допущено більше число делегатів.

ПОПИРАЮТЬ ЗАГРАНИЧНУ ПОЛІТИКУ ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШІНГТОН. — Дехто почав явно критикувати президента Рузвельта за те, що він досі не застосував супроти Японії Акту Нейтральності. Та „Нешенел Пис Конференс“ є іншої думки. Вона передає секретареві стейту заяву, в якій дає призначення адміністрації за те, що Злучені Держави згодні взяти участь у нарадах Договору Де-Віттох Держав, які мають відбутися в Бельгії й на яких має бути вирішене, як далі поступати в справі подій на Далекому Сході.

За пацифістичні методи.

Згадана організація, що має по краю 40 філій, є проти цього, щоб Злучені Держави вмішувалися у війну. Але є за те, щоб держава змала всіми засобами довести до цього, щоб у міжнародних спорах рішалося законами і справедливості. Можна обійтись і без війни, каже ця організація, якщо маєтись до діла з розумними державними мужами.

ЛІМЕН ПРОПОВІДУЄ.

ОЛІВАНІ. — Губернатор Лімен говорив до делегатів „Нешенел Прісінг Мішен“, що релігія мусить іще раз урятувати світ від варварства і знищення. Казав, що якби так на світі панували справедливість і милосердя, то не було б воєн і матеріалізму.

ЕПІСКОП ОБОРОНЯЄ ЯПОНІЮ.

НЬЮ ЙОРК. — Японці стали тепер заборочими голівно тому, що навчилися цього від тих, що творять т. зв. західну культуру. Так каже Генрі Токер, єпископ протестантсько-єпископальної церкви, який жив у Японії 24 роки.

Дати змогу Японії розвинути.

І є спосіб, щоб Японію вгамувати. Треба дати їй змогу територіально й торговельно розширитися. Значить, треба дати їй право чи можливість на те, що собі здобули багато європейських держав. Треба трактувати Японію, каже єпископ, таксамо, як трактується інші краї. А це відноситься і до справ імміграційних.

НАЗИВАЄ АМЕРИКАНСЬКУ ПАРТІЮ ПРАЦІ КОМУНІСТИЧНОЮ.

НЬЮ ЙОРК. — Суддя Магоні, демократичний кандидат на посади міста, заявив, що доперва тепер починає властиву виборчу кампанію, під час якої буде воювати фактами. В першу чергу він заатакував „Американ Лейбор Парті“. Він заявив, що її стейтсові голова, Луджі Антоніні, вживає цієї партії на те, щоб стягати з робітників гроші на поширення комунізму в Америці й у світі.

Не мішати з робітничими організаціями.

Магоні підкреслив, що згадана партія не є ніякою правдивою робітничою організацією, а є тільки організацією політичною, додатком до комуністичної партії, а робітничого імені вживає тільки на те, щоб ошукувати робітників. Ця організація, казав Магоні, не має нічого спільного з правдивими робітничими організаціями. Вона тільки хоче виманити від робітників гроші на комуністичну пропаганду.

Обороняє демократичну партію.

Магоні заявив далі, що демократична партія обороняє робітничі інтереси від 30 років і ще ніколи не брала на ту оборону ні одного цента від робітників. І так буде далі.

ШУКАЄ КРИМІНАЛЬНИКІВ МІЖ УРЯДОВЦЯМИ.

НЬЮ ЙОРК. — Томас Дюї, кандидат на окружного прокуратора, домагається, щобі повідбавати пальці ріжним урядовцям, що піддають політичнові Албертові Маріні, що є повітовим урядовцем, а тоді буде можна легко пізнати, що між тими урядовцями є багато осіб, котрі є кримінальними злочинцями, яких досі не діткнула законна справедливість.

З ОВІЕДА ЛИШИЛИСЯ ТІЛЬКИ РУІНИ.

З міста Овіеда, яке на самому початку єспанської революції попало в руки повстанців, а потім було окружене лівими військами, одначе не здавалося до самого останку, — тепер увільнене революційними військами; але 80 відсотків домів знаходяться в руїнах. З 70 тисяч населення лишилося лише 20 тисяч. Залога революційних військ, подібно як залога толедського Альказару, виявила в часі цієї облоги блискучу хоробрість.

ПІДВ'ЯЗКА, ЩО ХОРОНИТЬ ПЕРЕД КОМАРАМИ.

Одній фабриці штучного шовку вдалося златити підв'язки, що хоронять ноги перед комарами. Завдяки деяким хемікаліям вони видають з себе запах, між іншим гвоздиків, якого комар не зносить. Можна теж мати запах проти іншої комах. Нема сумніву, що на нові підв'язки буде великий попит.

ПОЛІТИЧНИЙ ПІДПАЛ.

Велику сенсацію серед поляків викликала пожежа в селі Рожкі-Земакі, високомазовецького повіту (середуша Польща). Вогонь повстав одночасно в чотирьох місцях і при сильному вітрі знищив майже ціле село з усім мертвим і живим інвентарем та цюгорічними зборами. Кажуть, що під село заїхав був самохід і незабаром швидко відїхав, після чого на чотирьох кіньох села почало горіти. Нема сумніву, що пожежу спричинив підпал на підкладі політичних порохунок. Націоналістично-радикальне „АБІ“ стверджує, що в селі нема ні одного жиди та що всі мешканці належать до польських націоналістичних організацій. Поліція шукає винуватців серед ворожого партійного табору.

ОПРИШОК, ЩО ЙОГО БРАЗИЛІЯ ВЖЕ 7 ЛІТ ЛОВИТЬ.

Є в Бразилії загально відомий опришок „Лямпія“. Сім літ грабує цілі містечка і села в північних провінціях. Нещодавно сів на якийсь час у місцях на захід від Пернамбуку. Кілька місяців не було про нього нічого чути, але недовго після вістка з Мата Гранде, що Лямпія розтаборився між Пернамбуком і Багією з 100 бандами числом поперх 100 знаменито озброєних людей, внаслідок чого мешканці містечка масово втекли. Проти банди вирушив батальон поліції. Онаядучість опришка дійшла до того, що він зробив угоду з одною фільмовою фірмою і позовив себе сфільмувати. Заки довідалася про це влада, фільма була вже готова. Лямпія дістав свій гонорар і сів у дівичі лісах. Він повідомив тільки фільмову фірму, що хоче бачити себе в кіні, але влада не дозволила ніде висвітлювати цю фільму. Фільмовим робітникам він заявив, що є московського походження (батько москаль, мати індіанка), що скінчив т. зв. нижню колегію в Наталі та що має 11 жінок. Досі збудував 12 каплиць і фінансує шість шкіл.

ЗАМІСЦЬ ПРОПОВІДІ ЗВУКОВА ФІЛЬМА.

Лондонські часописи повідомляють, що в 200 англійських церквах наладнають уже в найближчих тижнях апарати звукових фільм. Під час богослуження будуть висвітлювати фільми релігійного змісту. Звукові фільми мають заступити проповіді, хоча читання біблії та співи залишаться.

ЗДИЧАВЛІ ДІТИ.

Недавно знайшли застріленого власника дібр, М. Чеховича, Михаловського, в його помешканні під Свенцянами (Польща). Виявилось, що Чеховича застрелив робітник Павло Глюк з мисливської стрілки за намовою сина вбитого землевласника, Ярослава, та його доньки Євгенії. Обое прирекли вбивничові нагороду 400 зл. і виплатили на завдаток 120 зл. Донька уможливила навіть вбивничові вхід до спальні свого батька, де Глюк теж його застрелив. По вбивстві діти загарили 3,000 зл., що їх дістав убитий батько за проданий ліс. Здиравалих дітей та вбивника арештувала поліція.

ВТЕЧА НА БЕЗЛЮДНІ ОСТРОВИ.

В останньому часі багаті англійці з поспіхом викупують безлюдні англійські островці і платять за них від 1,000 до 20,000 фунтів стерлінгів. Англійські багатії міркують, що знайдуть на безлюдних островах безпечне пристановище перед повітряними нападками на випадок війни європейської війни. До тепер багатії закупили 40 таких островців в околицях бережжя Великої Британії.

ОСЕЛЯ З ЛЕДНЯКОВОЇ ЕПОХИ.

При археологічних розкопках над берегом Дону біля села Костенки відкрили хату леднякової епохи. Це обширна землянка з останками предметів з кости і кременя. На основі знаходів спеціалісти кажуть, що перед 30—35,000 років до нашої ери жили там люди. До тепер у Росії не знайшли ще ніде таких дерев'яних осель. До села Костенки виїжджають спеціальні прогульки визначних археологів. Дальші розкопки вияснять розміри осель людини з леднякової епохи і відкринуть предмети, подібні до тих, що їх знайшли 80 років тому французькі археологи, відкривши таку оселю у Франції.

500-ЛІТТЯ ЦИГАНСЬКИХ МАНДРІВОК.

В Кошицях відбулося велике свято циганів, на яке прибуло коло 900 циганських родин. Цигани святкували 500-ліття перших циганських мандрівок з Індії до Європи. Міська влада і населення прихильно поставилися до циганів, які весело забавлялися при заставлених їжею і напійками столах. На закінчення відбувся у міських салях і на ринку великий циганський бал, у якому брало теж участь місцева населення.

ПОЛІТИЧНЕ ВБИВСТВО.

У Вашківцях на Буковині хтось застрелив бурмистра цього міста, Дмитра Усатюка. Вбивство має без сумніву політичний підклад, бо Усатюк, українець, дістався на своє становище при допомозі румунської влади, зробивши при виборах до румунського уряду компроміс з румунами і допустивши до міської управи в чисто українському містечку румунів.

ТРАГЕДІЯ У БРУХОВИЧАХ.

Жінка різника Михайла Пенкалі пішла з своїм братом Григором Поліщуком та сусідом до шинку Штамера в Борках Домініканських. Вечером підмелене товариство, вертаючись додому, стрінуло різника Пенкалю, який почав докоряти своїй жінці, що має любника. На цьому тлі дійшло до суперечки, під час якої Пенкалю побили. Озлоблений Пенкаля побіг до дому, вхопив великий ніж і тяжко зранив свого швагра Поліщука, який за годину помер. Вбивника арештували.

ШЛЮБ 90-ЛІТНЬОЇ З 19-ЛІТНЬОЮ.

В Коломії живе ще кріпка 90-літня Хана Зінгер, власниця великого майна, дуже вразлива сексуально. Цю її властивість постановив вихиснувати купець Борух Кантор. Намовив свого 19-літнього субекта Браєра, що „оженився“ із старенькою Зінгеревою. Сам дав їй шлюб у винаймленій салі, бо в рабіна було підозріле. 19-літній чоловік жив із 90-літньою жінкою тиждень. За той час вимантив у Зінгерову 300 доларів і намовив її, щоб продала поле за 400 дол., після чого сказав їй забиратися до сина. Колиж тепер „чоловік“ не хотів звернути грошей, Зінгерові і син віддали справу поліції.

НЕ ДОПУСКАЮТЬ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ ДО УНІВЕРСИТЕТУ

ВАРШАВА. — Варшавські високі школи опусликували висиди прохань студентів про прийняття до університету. Виходить, що цього року польські високі школи так зігнорували українських студентів, як іще ніколи передтим. В університеті Я. Пільсудського на 160 прийнятих на медичну студентів прийнято тільки 2 українців і 12 жидів. Така пропорція вдержана також на інших факультетах. Подань на прийняття було кількадесят разів більше. Між українським студентством говорять, що спроби прийняття до університету поладжують уже сам урядові секретаріати, які червоним олівцем на поданні зазначають „українець“, або „православний“, а це означає згори, що „не прийнятий“.

ПОЛЯКИ БАЛАМУТАЮТЬ УКРАЇНСЬКУ ХОДАЧ-КОВУ ШЛЯХТУ.

ЛВІВ. — Заходами польського товариства „Розвою Східних Земель“ відбулася у Львові дня 17 ц. м. „парада“: на той день скликано пару соток ходячкової шляхти, якої завданням, як це їм згори наказали ініціатори цієї паради, було підкреслити культурні і політичні зв'язки з польською шляхтою. На параді прибуло значно менше чого ніж сподівалися. Ця парода викликала гостру реакцію з боку тих українських ходячкових шляхтичів, яким зовсім не імпує „шляхецьке“ залучення поляків.

ПІКАРД ОРВИНУВАЄ ПОЛЯКІВ.

ВАРШАВА. — Бельгійський учений Пікард, який два рази піднісся на балюні в стратосферу, публічно зробив закид польській науковій експедиції, яка також вибирається в стратосферу, що вона використала без його дозволу його пляни. Польські круги відповіли, що вони не використали його плянів, а виробили свої власні пляни будови балюна, з чого деякі улупчення вони навіть опатентували.

ОСАМІТНЕННЯ СОВЕТІВ У ЛОНДОНСЬКИМ КОМІТЕТІ.

ЛОНДОН. — Ще ніколи Совети не були політично так опущені, як під цю хвилю. Навіть Франція не попирає більше Советів у нарадах „комітету невторчання в єспанські справи“, її представник дістав припорушення від свого уряду не звертати уваги на вперті виступи Советів, які ніяк не хочуть погодитися, щоб оном єспанським воюючим сторонам уділити „воєнні права“. В цьому комітеті слідне виразне зближення між чотирма найбільшими європейськими країнами: Англією, Францією, Німеччиною й Італією.

ЯПОНСЬКИЙ ГЕНЕРАЛ НАКЛИКУЄ ДО ВІЙНИ З СОВЕТАМИ.

ТОКІО. — Японський ген. Аракі, який у своїй часі був міністром закордонних справ, а також командантом воєнної виправи, що підбила в 1931—1933 році Манджурію, публічно заявив, що Японія повинна тепер безпосередньо заатакувати Совети. Він говорив, що через комуністичну пропаганду прийшло до теперішньої японсько-китайської війни: Японія мусіла вступити в ту війну, щоб вирішлювати більшовицьким плянам, які щораз глибше проникали в Китай. Він порівняв Советів з восьмериком (октопусом), який у підступний спосіб захоплює світ. Проти нього світ повинен боротися, говорив Аракі. Він теж подавав раду, щоб до боротьби з комунізмом на Далекім Сході залучити Англію й Америку.

ЧУТКИ ПРО ПОВСТАННЯ В МАНЧУКУ.

ПІПІНІ. — Ходять чутки, що в Манчжуку либуло повстання проти японської влади. Повстання викликали незадоволені монгольські провідники. Совети твердять, що в повстанні взяла участь 100-тисячна армія. Японці заперечують ці вістки. Але фактом є, що велика частина японської армії вертається назад до Манчжуку. Деякі знаві далам східних справ твердять, що це не є повстання в Манчужу, тільки Японія вважає, що її кампанія в Китаю добігає до кінця і вона готується до розправи з Советами.

ЗАМАХ НА ЖДАНОВА.

МОСКВА. — Лондонські газети доносять, що на найближчого співробітника Сталіна, Жданова, виконано замах. Його тяжко ранено. Про близькі відомості цього замаху не відомо, бо советська преса про це вперто мовчить. Рівночасно з тим советська преса загальною згадує про саботажство якогось високого червоного генерала, та про чистку, яку під цю хвилю переводять у балтійській флоті.

ЛИШАЄТЬСЯ ТІЛЬКИ 5 ДНІВ, ЩОБ ВИКОРИСТАТИ ОФЕРТУ „СВОБОДИ“

ЯКА КІНЧИТЬСЯ ДНЯ 31-ГО ЖОВТНЯ, 1937

Кожний новий передплатник, що прише ОДНОРІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ НА „СВОБОДУ“ в сумі \$6.00, ОДЕРЖИТЬ У ДОДАТКУ КНИЖОК НА СУМУ \$10.00. По одержанні річної передплати адміністрація „Свободи“ негайно вишле такому передплатникові жальог, з якого він вибере собі книжок на згадану суму. КОРИСТАЙТЕ З НАГОДИ І ЗБАГАЧУЙТЕ СВОЄ ЗНАННЯ ЧИТАННЯМ КНИЖОК.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1938

Published daily except Sundays and Holidays
 Printed by the Ukrainian National Association, Inc.
 31 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
 on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
 "For mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918."

За оголошення редакції не відповідає.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016.
 4-0807.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАМИРЕННЯ, ЧИ БОРОТЬБА?

Коли пишемо ці рядки, в столиці краю засіли до стола представники зорганізованого робітництва, щоб шукати способів, як закінчити ту боротьбу, що розгорілася вже надобре між Американською Федерацією Праці й Комітетом Промислової Організації. Річ очевидна, що така боротьба є для робітників непожаданою, бо вона ломить спільний робітничий фронт, що змагає до поліпшення робітничої долі. Та боротьба ослаблює навіть ту політику теперішньої адміністрації, яка намагається йти назустріч багатьом робітничим домаганням. Вона теж не дає робітництву змоги користуватися як слід тими правами, які воно здобуло, головне в часі правління Рузвельта. Все те добре знає і відчуває кожний свідомий робітник. І все те, цілком певно, знають теж провідники згаданих вище головних робітничих організацій, себто знають це в першу чергу Вільям Грін, президент А. Ф. П., і Джан Луїс, президент К. П. О. Та саме з цього, що ті провідники теж все знають, приходять багато людей до висновку, що боротьба між А. Ф. П. і К. П. О. не є боротьбою за сутні справи, а є боротьбою особистою, боротьбою двох провідників, що змагаються за владу. Але чи це є так дійсно?

Які не були б особисті аспірації Джана Луїса чи Вільяма Гріна, спір між А. Ф. П. і К. П. О. є засадничий. Іде тут, як відомо; про те, як треба організувати робітництво: за промислами чи за заняттями? І як би хто не критикував Луїса за його методу боротьби, то мусить визнати, що тепер можна на твердити, що є дійсно такі промисли, де можна і є вказане організувати робітничі юнії за промислами. Іде тепер про те, чи треба доконче доводити до цього, щоб існували дві такі організації як А. Ф. П. і К. П. О., чи може можна такі перевести певні реформи в самій А. Ф. П. і вдержати одну головну і провідну робітничу організацію в Америці. А далі йде ще про те, чи треба в такім випадку, коли годі було б ті дві організації погостити і злізати в одну, тим двом організаціям далі вести таку боротьбу, яка загальне робітництво деморалізує.

Певно, що було б краще, якби у Вашингтоні прийшло до згоди між А. Ф. П. і К. П. О. Але й не треба брати справи трагічно, як до цієї згоди там, чи деінде, не прийде і як треба буде погодитися з тим, що маємо дві головні робітничі організації. Як би А. Ф. П. була виявляла більшу активність і не була, як на теперішні часи, законсервативна, то не було б К. П. О. Правда, що суперництво, яке повстало між А. Ф. П. і К. П. О., внесло з одного боку закат у робітничі ряди, але з другого боку воно заставило ставати у зорганізовані ряди мільони таких робітників, які перше в них не були. Боротьба, яка зчинилася між А. Ф. П. і К. П. О., вічною не буде. І треба вірити, що розум, такт і час її злізнуть. А робітництво пізнає, що й організування робітників це важка і скомплікована проблема.

ІДЕЯ І ЇЇ ВИЗНАВЦІ

Під таким заголовком поміщено статтю Д. Штикала у львівському тижневику „Голос“. Знаходимо там такі думки:

Ідея, що опромінює.

Життя творить життя завжди опромінює й очолює якась велика пристрасть та ідея. Творчі життя завжди є визнаваннями якоїсь героїчної віри, релігії, ідеології, світогляду, з яким згоджується — гармонізує їх світовідчуження і світорозуміння.

Людина жие на світі і дивиться на світ. Отже кожна має якийсь погляд на світ, якийсь світогляд. Вкупі з духовним і фізичним розвитком людини розвивається також та кристалізується її світогляд. На означеному рівні всестороннього розвитку людини ося кристалізується її погляд на світ, що вона стає визнавателем якоїсь уже існуючої релігії чи ідеології. (І лише виняткові та дуже нечисленні одиниці творять нові релігії чи ідеології).

Доба вір, боротьба ідеологій.

І саме наш час, доба, в якій живемо, є добою вір, є часом боротьби різних ідеологій, що намагаються завладати душами й тілами мільонів та різьбити життя на свій образ і подобу.

І якраз у нашій часі такою ідеологією, яка щораз вище підносить свій гордий і побідний прапор понад цілим широким світом, є ідеологія новітнього націоналізму.

Що таке ідеологія?

Що ж таке ідеологія? Ідеологія — це уклад засад (система принципів) і цінностей, що встановлюють відношення людини до світу, існуючого в дійсності й існуючого потенційно в ідеї чи в ідеалі. Ідеологія каже нам, як маємо відчувати й розуміти світ і життя, що існує довкруги нас, та які ідеї й ідеали маємо визнавати, які цінності цінити, якого світу, якого життя бажати і як до його здійснення змагати. Ідеологія — це вповні скрісталізований всеобіймаючий світогляд людини, це її віра, її релігія.

Ідеологія націоналізму.

Кожна ідеологія має у своїй основі ідею нації, як найвищого діючого у світі чинника, „живого закону світу“ — за висловом великого італійського революціонера, патріота Джузеппе Мачіні. Націоналістична ідеологія розуміє життя людства як відвічне і довічне змагання націй поміж собою за силу, розрост і могутність.

Ідеологія, програма, тактика.

Ідеологія накреслює, перед людьми далеку, найвищу й осягає мету, до якої каже їм змагати. Ідеологія змальовує у загальному й засадничому окресленні образ світу і життя, за встановлення, за здійснювання якого каже їм боротися.

Цей загальний і засадничий образ ніколи не перестарюється. Іншими словами: він є завжди актуальний, повсякчасно свіжий упродовж багатьох століть і тисячеліть людського життя. Він є вічний.

А програма, що випливає з ідеології, замикає в собі цілу низку наявних (конкретних) засад та вимог, які вже вповні і цілком виразно окреслюють, чого хочуть визнавці означеної ідеології в означеному часі і місці.

З програмою є тісно й нерозривно зв'язана тактика, себто способи і засоби діяння для здійснювання програми, а в дельшому і тимсамим ідеології.

Ідеологія, програма, тактика! Вічна й найвища ціль, у змістовлені й уособлені у великій ідеї, існуючій і бажаній образ життя в окресленому часі та місці, і ясний шлях, збудований із ясних вимог. Цей шлях веде непомилно до встановлення бажаної життєвої дійсності та безупинно наближує до далекого ідеалу, що ясним полум'ям дороговказом горить поперек простори і темряву віків.

Каменистий шлях до ідеї.

Шлях до здійснювання ідеї ясний, але далекий, твердий і каменистий.

Особливо тяжкий цей шлях до здійснювання великої національної ідеї, і це передісім на тому ступні її розвитку і на тому етапі, на якому ця ідея

означена як національна визвольна ідея.

І ті, що ступають на цей шлях, мусять собі все це ясно і твердо усвідомити. Вони мусять горіти отим непереможним бажанням іти дійти до задуманої і прагненої цілі, мусять мати відвагу стати око в око всім перешкодам і загрозам, мусять мати волю і силу їх побороити. Для них, врешті, мусить бути тільки одне страшне: не страшно впасти знеможеному чи побороеному на якомусь-там етапі на шляху боротьби за дорогу ідею, а тільки страшно зневіритися й у своїй огірченій та безсильній зневірі опльовувати та опоганювати свою недавню найвищу надію.

Маєстат ідеї.

І тому великий німець Ф. Ніцше кличе: Бережи свою найвищу надію!

І тому першим і найважлишим обов'язком кожного визнавця великої ідеї є завжди покірно схилити своє чоло перед її маєстатом і не визнавати її імені надармо. А при цьому повсякчасно твердо пам'ятати, що тільки ділами нашого життя, гідними ідеї, що в неї віримо, засвідчуємо їй нашу вірність. Бо без діл усяка віра є мертва, а свідомі діла визнавця суперечні з його вірою кричать завжди про те, що це визнавання нещире, що воно є облуда і брехня!

Люди грішать, падають, помиляються, встають, знову падають і знову підіймаються на своєму життєвому шляху. Але велика ідея мусить завжди стояти високо на своїх вершинах: понад зневіри, заламання, вольні і невольні помилки і гріхи людей.

Вічність великої ідеї.

Бо люди живуть і переминають, велика ж ідея є вічна. Вона із своєї висоти палає поперек віки як вогнистий дороговказ. Вона гугає кризь століття як беззастанний поклик і визов. І скорше чи пізніше цей визов паде на героїські душі що до розколу до нього. І скорше чи пізніше тріюмфує невмирущо во віки велика ідея. Майже чотириста років тому один із найбільших єспанських володарів, король Карло V., що то за його панування величезна єспанська імперія, в якій „не заходило сонце“, дійшла вер-

шка своєї могутності, кинув своїй нації безсмертний приказ-заповіт: „Як побачите в бою, що паде мій кінч і моя хоружа, піднесіть перше їх, а шойно потім мене“.

Чотири віки проминули й єспанська нація, якраз у наш великий дні, здивувала і полонила світ прекрасним та безсмертним вицвітом свого героїського духа: Альказаром! Тим самим Альказаром, на якого подвійно стоїть пам'ятник Карла V., а на цюколі цього пам'ятника вириті його прекрасні безсмертні слова.

Ці слова сьогодні, по віках, зродили безсмертних оборонців Альказару, в промові до яких вождь відродженої Єспанії, ген. Франко, назвав їх „надією і потіхою Єспанії“, що „збудували нову Єспанію та поклялися підвинути під нову імперію“ єспанської нації.

Отож віра у велику національну ідею і всеціло віддана служба цій ідеї поодиноким людям та покоління творить упродовж століть незнищуваний капітал героїства і посвяти, творить героїчну традицію нації, запоруку її безсмертності.

В одній із своїх „варварських од“ великий італійський поет Дж. Кардучі прекрасно підхоплює це, звеличуючи одного з найбільших героїв Італії, Йосифа Гарібальді. Він каже, що Гарібальді „зродився з історії“, „з громадянської традиції Італії“ вироста „ця тверда лігурийська відвага“. Ця відвага „спирається на чесність“, вона „завишена у висоті“ і з ідеалу бере своє горіння. Його „Львине серце“ що „якоюсь таємною дрожкою дихає проти варварів і тиранів“, відбивається в красі його батьківщини та безупинно кружляє „біля могил і мармурових пам'ятників героїв“.

„Земля і мерці“ — на цій підставі спираються підвалини націоналістичної ідеології.

Могили героїв — це джерело звідки нація черпає все нові й нові сили до життя. Бо це могили тих, що їх життя пропало у пламям горіння до великої ідеї, яка здійснюється в безсмертних чинах своїх визнавців.

Хай твої думки та вчинки будуть так приготувані, щоб ти кожної хвилини міг покинути життя. — Марк Аврелій.

ВЗИВАЮТЬ ЧУЖОРОДЦІВ КО- ОПЕРУВАТИ У СПРАВІ ПЕРЕПISY

Посадники міст по всіх сторонах Злучених Держав відкликаються на зазив адміністратора Джана Д. Бігера про кооперацію при переписі безробітних та творять міські комітети у головних громадах по цілому краю. Сотки листів і телеграм уже одержано від посаджених та далі ще постійно напливають до бюро адміністратора перепису. Комітети посаджених допоможуть адміністрації одержати інформації до перепису безробітних.

Адміністратор Бігер підніс, що правдивий образ про стан безробіття можна дістати тільки тоді, коли всі цілковито та частинно безробітні люди дадуть повні й правдиві відповіді на питання уряду. А що маємо мільони чужомовних людей у цій країні, а серед них, як відомо, велике число безробітних, — каже Дж. Д. Бігер — то дуже важко, якщо ті чужородці зрозуміють правдиву ціль перепису та без вагання чи страху виконувати реєстраційну картку і вишлють її на свою місцеву пошту.

Адміністратор перепису, Дж. Д. Бігер, завізав кожного посадженого, щоб покликав до свого комітету репрезентанта чужомовних груп своєї громади; а де знаходиться відповідне число чужородного населення, там треба зорганізувати чужомовний підвладний комітет з представників кожної важливої чужородною групи у громаді. Ці підвладні комітети мають достаточні перекладачі, для помічі чужомовних безробітних людей при подаванні відповідей на питання, які відмінено на рапортових картках.

Рапортові картки перепису безробітних будуть роздані по всіх домах постійним листонашами в дні 16. листопада. Ці картки треба виповнити та відіслати до суботи, 20. листопада. На картках подано чотирнадцять питань. Для чужородців має особливу вагу те, що там нема питання відносно громадянства, з чого могли би повстати непорозуміння або які неприємності для чужородного населення. Інформації не будуть ужиті на слідство, оподаткування, перевірку громадянства ані на ніяку іншу ціль, що могло би пошкодити безробітній людині, а окремі відповіді одиниць не будуть ніде публіковані.

Ухвалений конгресом перепису принесе потрібні інформації, на підставі яких будуть ділитися безробітних на групи відповідно до віку, географічного походження й індустріальної праці. На випадок частинного безробіття правдива відповідь на запит також подасть інформації про загальний життєвий стан родин, що повинно послужити на формування дальших плянів допомоги по різних секціях тутешнього населення.

Не має приятелів.

— Чи маєш багато приятелів, Юрку? — питається батько сина.

— Ніодного.

— А то чому?

— Бо знає тато... тих хлопців, які мене б'ють, я не можу стерпіти, а ті знову, яких я б'ю, не люблять мене.

Злобний.

Жебрак не уступається зпід тверей. Пані дому не може собі дати з ним ради.

— Якщо ви не вступитесь, закінчу негідно свого чоловіка! — каже вкінці.

Жебрак кпить собі: — Вашого чоловіка? Я знаю його. Це той, що вчора мені говорив: Уступіться, бо як ні, то закінчу зараз свою жінку!

І. Ткач.

З НОВОЇ ШКОЛИ

Стара, поморщена бабуса наложилася на свій ніс подвійні окуляри. В її сухих та тонких руках бігають, ніби живі, два блискучі дріоти і наче пожирять грубу, чорну нитку. На оточанні сидять праворуч дві коучерів ближниць, а ліворуч сидить старший хлопчик, що вже ходить до школи. Всі вони не зводять своїх цікавих очей з бабусі. Лишень бабуса розповідає їм байку про страшних розбійників, або про татар, та діти слухають оповідання, що аж пороззявляли роти. Аж в одну мить відчинилася одна половина дверей і в середині кімнати з'явилася в чорному плащі якась гожа та певна себе молода жінка, або дівчина, понад двадцять років.

— Називаюся Марія Кльомбішка, іменована на цю посаду вчителька — озвалася дівчинка, рівним голосом, поставила руку на клуб, а ліву ногу висунула трохи вперед і дивилася великими сірими очима то на бабусю, то на дівчурку.

Старушка прохала гостю сісти та втепняла, що незабаром приїде її син, що є управителем цієї школи. Гостя не сідала. Скинула з себе плеточний плащ, пригнулася до не-

баискучі дріоти, а на чолі порушилися живі зморшки.

— Зрештою, що ніби таке управитель двокласки? Такий великий пан? Ніби що саме може він мені зробити? Я зовсім таких панів не боюся! — горойжилася під півчю вчителька, прищурювала очі і глумливо посміхалася.

— То ні вояк, ні тигр, а звичайний собі чоловік, прошу пані, і нема ніякої причини його боятися — озвалася трохи немилі диткнена бабуса і цідила кожне слово наче кризь густе підняло.

Вчителька затиснула свої вузькі нашімковані уста, довго дивилася на стару селюшку. Описля, наслідуючи голос бабусі, спиталася:

— Чи пані не вміє говорити урядовою мовою?

Бабуса раптом перестала плести панчохо. Зняла швидко обидві парі окулярів і сміло дивилася ясними очима на свою гостю. Нарешті прижмурила очі і сказала лагідно:

— Вмію, дитинко. Якщо будеш вашою гостею, тоді будь певні, що хоч ви можете бути моєю внучкою, говоритиму у вашому домі вашою мовою, щоб тим чином пошанувати ваш дім та не нарушити звичаю чемності. Так, дитинко, вчили мене колись у старій школі.

Бабуса наділа дві пари окулярів і знов білі ставелі дрі-

тики забігали в її худих руках. Вчителька трохи зніяковіла і легко прочервоніла. Хотіла щось відповісти, але в тій хвилині з'явився шакуватий чоловік середнього віку.

— То може управитель школи? — спиталася нова вчителька.

А коли дістала запевнення, що так, вимовила своє назвище та стала лемувати:

— Бійтеся Бога, пане! Прошу, лише подумати собі: зо Львова і в таку 'дірку кинули мене. Але я тут довго не буду. Ніяк не буду! Я маю попертя у самого візитатора. Мене мусять незабаром забрати з цієї діри десь принаймні до семикласки в якомусь місті.

Управитель слухав терпляче чванливіх слів своєї нової незнайомі товаришки. Згодом запросив її до канцелярії на конференцію, бож завтра наука і зачав давати їй практичні вказівки.

— Алеж усе це я знаю, пане директоре! — перепинила новопослана вчителька. — Як з нової школи. Всі нові програми маю в пальцях і на них я вихована. Всіх старих та вчителів старших учителів повинні вислати до загального складу, бож вони виховані на старих неадаптих методах і до нової школи зовсім не надаються.

Управитель затягнувся, глибоко димом, подивився критично на вчительку з нової

школи й закінчив:

— Якщо ви, пані товаришко, всезнайко, то тимсамим перестав давати вам далі якінебудь вказівки.

Точно за місяць приходять управитель до нової вчительки на госпітацію. Від самого початку на перервах чванилася вчителька:

— Мої діти в першій класі прекрасно пишуть і читають, пане директоре. Поступ у класі неабиякий.

Управитель школи всміхався потурливо й одобрюючи похитував головою. Тепер, увійшовши до класу, зайшов до задньої лавки і казав вести лекцію далі. Діти читали з таблиці хором прекрасно. Потім читали з книжок, наче вправний клас псалтирю.

— Чи не зашвидко гоните з матеріалом, товаришко? Цеж перша класа — сказав управитель.

— Мій попередник ліз як черпаха. Доволі вже того! Чому мені сидіти на одному й тому самому місці, якщо дітвора вже вміє? Нові програми наказують все дітям давати щось нове.

Управитель покритив сумнівно головою.

— А тепер дозвольте, що я питатиму дівчурку.

Ходив між лавки, сідав біля дітей, гладив їх по головках і вказував на поодинокі слова у

букварі то тут, то там. Загальна мовчанка. Управитель уживав різних утертих метод. Крім двох найдзвідніших дітей одна дитина не вміла прочитати слова. Не вміли теж писати.

— Може мене бояться діти, товаришко. Питайте, будьласка, далі самі — запропонував управитель.

Питала. Діти не рушили з місця. Вчителька злостилася, тупала ногою, грозилася...

— Доволі! — озвався згодом управитель школи, приступив до вчительки і шепотом сказав: Тепер вже хіба дозволите, товаришко, мені, вчителю з старої школи, показати вам, як саме треба вчити, щоб з науки була якась користь.

Не ждучи згоди й відповідей вчительки, управитель школи приступив до лекцій від тієї букви, звідки почала вчити вчителька. Вчителька приперлася плечима до печі, витирала хустиною спочене чоло і загризала свої вузькі, червоні уста...

— Ви, пані, найцікавіша жінка, яку я колинебудь стріну!

— Та ж ви мені те саме вже вчора говорили?

— Ах, то вам, пані, я це говорив?

— Ах, то вам, пані, я це говорив?

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„БИМО ВОРОГІВ, АЛЕ ДІЛАМИ“.

Під таким заголовком написана редакційна стаття „Свободи“ (ч. 234), як відповідь на надісланий допис і лист від одного дописувача. Завважи, пороблені в цій статті, є слушні. Так, дорогий і невідомий мені дописувачу. У всіх нас кипить ненависть до ворогів за їх злочинні поступки на нашій землі. І всі ми хочемо висказати ті свої негодівання, і то не раз найлайливішими та найбруднішими словами. Але чи це нам допоможе, а ворогам пошкодити? Тому слушно сказано в статті Свободи: „Від гострих слів, лайки і резолюцій вороги не хотіли розлітатись. І тепер не займаються вони лайливих слів. Але несе їм лаяк український чин“.

Дорогий читачу й дописувачу! Ми з лютости до ворогів не раз витрачемо багато слів і енергії надаремно. Вже час це пізнати. Ми вже не діти, а дорослі люди. Вже час зрозуміти, що самим співанням „Мі гайдамаки“ — гайдамаками-борцями не будемо. Подивіться на наших братів і сестер за морем у рідний край. Там не навистю до ворогів дихають батьки і матері по втраті синів, що погинули в боротьбі з ворогом на фронті, або повисли на ворожих шибеницях; там ненавистю дихають мами і батьки, що їх діти не вчать рідної мови й молитви і кажуть унітарною ворожою мовою історії; там горить жаждою пімсти за братів і сестер, що караються по ворожих тюрмах; там і малі діти люті на дітей ворогів, що їм, маленьким, допікають до живого „Зігнє українство“. Там є ненависть до чужих жандармів і чужого війська. Але ту ненависть вони маніфестують тим, що організуються, що потайки по хатах своїх дітей учать рідної мови й історії; що дають тяжко запрацьовані сотики на свою газету чи книжку; що підпирють те, що готує новий наш зрив до волі.

А тут ми звикли пустомельством і криком виливати свою злість на ворогах та хвалитися, які то ми „великі“ патріоти. Нераз доводиться нам бачити, як то збереться на салі кілька десятків людей тай бють язиками ворога, що аж стіни тріщать. Але, приглянувшись тим людям ближче, часто побачимо, що вони не належать до ніякої української національної організації та не дають на національні цілі нічого, або дуже мало. Ось такий „патріот“ часто кричить, розпинається, паплюжить ворогів найогиднішими словами, кулак підносить з лютости на ворога, але його діти не ходять до рідної школи, а часами не вміють навіть молитися по свому, бо й до церкви не ходять. Такий крикун не хоче знати навіть про таку рідну організацію як У. Н. Союз, не купує своєї газети, книжки і не дає цента на Рідну Школу, чи інвалідів, маючи на те все звичайно таку вимівку: не дам, бо там усюди шахраї, злодії, запродавці, що нас ворогам продають.

Ми також думаємо, що наші протести, навіть і на більшу скалю, це вже велике діло, яке може застрашити наших ворогів. Ми зійдемося, запропонуємо, ухвалимо резолюції протесту, пішлимо їх у свою пресу, а потім самі це прочитаємо і тишімося, що велике діло ми зробили, що ми „патріоти“. Так, протести хоч і є добрі, але тільки для заманіфестування своєї сили, себто коли ними даємо матеріальну та моральну піддержку нашому Рідному Краєві. Однак з протестами мусить бути позитивна пра-

ця, організаційна, освідмлююча, яка привчає наших дітей нести нації поміч у її визвольних змаганнях.

Я певний, що редактори „Свободи“, пишучи свої завваги, не мали на думці образити невідомого мені дописувача. І знаю, що не зо злої волі, ані зо злоби наші свідомі одиниці виливають своє огірчення на ворогів гострим, лайливим словами. І я пишу не зо злоби, коли теж тверджу, що годі годувати себе і загал лайками в пресі чи на вічах і концертах.

Всім наш нарід Франкової витривалості і Тарасового завзяття. Франко працював 45 років по 16 годин денно. І кликав до нас: сто раз упадъ, а сила не трать; хоч пропада, але не зрадь! А як подасися, не устоїш, захитаєшся, як тінь пропадає кривава праця багатьох поколінь. Цього нам держатися, памятаючи на Шевченкові слова: „Свою Україну любіть, любіть її во время люте, в останню тяжкую мініту за неї Господа моліть!“ Ті наші генії вказали нам шлях праці й боротьби, а не пустомельства і кивання ворогам пальцем у черевик.

В нас, у кожній майже громаді, є люди, одиниці, впрост хорі, яких нічого не задовольняє, у яких усе, що не по їхньому, це недобре. Ці люди мусять виливати свої лайки на святах, не минаючи навіть таких, як свято Шевченка, Франка, Першого Листопаду і т. п. Тут вони все на когось нарікають, усе на когось жаліються, усе то як не на ворогів, то на своїх, мовляв, „панків“, а то й на поважні наші організації, що „з нас шкіру деруть“. І все це роблять в імені „Неньки України“. Такі люди, не раз напів анафобети, мають себе за „глибоко“ вчених. Вони в громаді все перші до слова, до бесіди, до крику і лайки, себто до всього, тільки не до роботи і жертви. Через них багато громадян не хотять навіть приходити на збори, чи імпрези, бо, кажуть, „ми вже чули того горлатого, що нам мандири гнє!“

Такі горлачі, коли зближається Листопадове Свято, свято Шевченка, чи інше, завжди пхаються в бесідники і через них багато людей не мають охоти приходити і на такі імпрези.

Такі горлачі звичайно все мають когось „зрізати“, обчорнити, оббрехати, а все для Неньки України. Вони нарікають, що наші провідники це „панки“, що тільки дивляться на гроші; що наші співаки, музиканти, редактори, урядники Союзів, дяки, попи, диригенти — це не патріоти, бо нічого даремно не роблять, хоч кожного може перевірити, як то наші артисти, композитори, поети, письменники, музиканти, співаки, видавці, редактори, вчителі, організатори з голоду й холоду гинули, а й тепер гинуть та на сухоті мруть.

Коли такого крикуна вибрати до уряду в товаристві чи громаді, то він обов'язків не сповняє, а тільки своїми безладними й хлопопалськими кличками приводить товариство, чи громаду до сварок, групових роздроблень, а вичини й до упадку.

Тільки розсудна бесіда, розумний провід у громаді чи в товаристві, мудра думка і мудре слово науки, враз з працею можуть нас скріпити, а ворога ослабити. Виростім уже з пустомельства, демагогії і дешевого патріотизму на словах. Берімся до діла! Виробім свідоме громадянство, щоб уміло витривати в організаціях і ці організації скріплювати прикладом своєї праці і жертвенності. Дбаймо про свою молодь, щоб не пропадала для нас. Дбаймо про рідні

УКРАЇНЦІ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ

НАПИСАВ

Д-р ВАСИЛЬ ГАЛИЧ

Ukrainians in the United States

By WASYL HALICH, PH. D.

СТОРИН XII+174

ЦІНА \$2.50

22 ІЛЮСТРАЦІЙ.

Це наукова праця, написана англійською мовою і видана накладом друкарні Шікагоського університету, за яку автор дістав титул доктора філософії. Ця книжка є потрібна для американців, далі для словян в Америці, а в першу чергу припадає вона українцям, головно молодому поколінню в Америці. В тій праці оброблені такі питання: Хто є українські іммігранти й звідки вони вийшли? Чому українці іммігрували до Злучених Держав? Як вони пристосовувалися до прибраної вітчизни? Як вони бралися в Америці до фармерства, бізнесу і різних професій? Як організації створили українці в Америці? Якою є преса української імміграції? Яке є духове життя української імміграції? Яка її будучність?

Ту цікаву і таку потрібну працю, яка повинна знайтися в домі кожного свідомого українського іммігранта, можна набути в книгарні „Свободи“, висилаючи замовлення на таку адресу:

„SVOBODA“, 81-83 GRAND ST. (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

КНИЖКА — ПРИЯТЕЛЬ.

Коли в твою душу часом смуток ляже,
Коли в твою хату загляне журба,
На те є лікарство, що скоро допоможе:
Це книжка — розрада для тебе одна!

Книжка твій приятель найкращий на світі.
Знай, що добра книжка до цілі веде,
Книжка ум просвітить, темноту поборе
Та вкаже дорогу на життя нове.

Колиб ти заглянув щиренько до книжки...
Вона все говорить тобі до душі:
Так якось тепленько, так якось солодко,
Що стають відразу тобі кращі дні.

Книжка — твоє світло! Книжка — твоя сила,
Тож приноси в хату книжку в добрий час,
Щоб вогонь просвіти в серці підпала, і
Щоб часом без книжки навіки не згас.

Микола Горішний.

КНИЖКИ ДЛЯ ДІТЕЙ

(як пам'ятка на закінчення шкільного року в українській школі).

РОКСОЛЯНА (Антій Лотоцький). Історичне оповідання з XVI століття, ілюстроване	40 ц.
КОЗАК БАЙДА, історичне оповідання про основника Запорізької Січі	25 ц.
БАЙКИ ДЛЯ ДІТЕЙ (Микола Погінний) ілюстроване	25 ц.
МАНДРИКА МИШКИ-ГРИЗКИНИКИ ПО ЛЬВОВІ, (Я. Вільшенко) обклашки Фартуха	50 ц.
ПО РІДНОМУ КРАЮ (в полотноїній оправі з золотими витисками, Дмитра Дорошенка	85 ц.
УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ КАЗКИ зі збірника І. Рудченка, з 42-ма малюнками	40 ц.
ОДАРКА, повістка Андрія Чайківського	35 ц.
МАТИ-СТРАДНИЦЯ, образець за побуту українських виселенців в таборі у Гмідні	20 ц.

„SVOBODA“, 81-83 Grand Street, (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.

АВСТРАЛІЙСЬКІ ЖІНКИ

В австралійській при- який хист дипломатки, стані Мелборн будуть заключивши з ними мир, великий пам'ятник. Буде Умови миру не були легше маяк, що вказуватиме кі: одна з англійських діворогу кораблям серед чат мусіла зробити з себе ночі. Пам'ятник присвяче жертву та вийти заміж за ний жінці, що поклала ве- провідника дикунів. Інші личезні заслуги для роз- витку Австралії. У 1835 р. рілі. Так жили вони са- вийхав з Англії корабель мітно серед пралісів. Аж „Вікторія Ребека“ із 100 одного дня почули стріли жінками. Вони їхали на з рушниц. Це був доказ, поклик англійського уря- що недалеко є десь білі ду — поклик незвичай- ний. В Австралії жили ти та завойовувати цю англійські кольоністи за- невідому землю. Дівчата сужденці; там не було жі- почали їм іти назустріч.

Кубло мліонерів.

Іх зустріч була неімо- вірно радісна. Відділом білих людей проводив молодий, кремезний красунь. Валерія кинулась йому на шию, розплакавши- ся з радощів. Вели- теннь здивувався, почувши рідну мову. Його товари- ші не могли зрозуміти, звідки тут узялися мо- ді землячки. Вони мусіли оповісти їм свою небуден- ну пригуду. Валерія Бат- ман вийшла заміж за провідника австралій- ських піонірів. Її товари- ришки стали подружками інших парубків. Так пов- стала перша оселя на міс- ці, де почало розвивати- ся місто Мелборн — піз- ніше кубло мліонерів.

У невідоме.

Англія й досі має заба- гато жінок. Та перша сот- ня, що згодилася ділити недолю людей з непевни- ми характерами, склада- лася з жінок рїжної-вдачі. Були там такі, що шука- ли бурхливих пригод пі- сля самотнього, анудже- ного життя, були й дуже вбогі, що боролися з нуж- дою, були і жінки з сер- цем, готовим до самопо- жертви, — кандидатки на місіонарки та черниці. Ко- рабель, що їх віз, мусів боротися з морем підчас довгої подорожі, бо тре- ба було обїжджати Афри- ку і перерїзувати аж три океани. При кінці 1835 р. він був уже недалеко ав- стралійського берега, але мусів обїхати ще острови та затоки „Великої Барі- ери“. Це були ще два дні їзди, коли нараз прийшла страшна буря. Буревій ки- нув корабель об підводну скелю, вода почала влива- тися до кабіні. Спустили рятунковий човен, але жінки не мали сміливості скакати до води. Тоді од- на з них, молода дівчина Валерія Батман, проявила незвичайну сміливість та енергію. Вона не тільки перша скочила в човен, але своєю палкою промо- вою заохотила інших піти за її прикладом.

Корабель „Вікторія Ре- бека“ не пропав на морі. Вітри занесли його до ін- ших островів і його пасса- жирів висіли на „Болс Пі- рамід“. Корабельний свя- щеник дав шлюб кільком новоженцям і так повста- ла нова перша поселен- ська громада. 27 років пізніше відкрив її новий корабель, що випадково пропливав туди. Тоді жи- ли вже там 273 особи. Все те заслуга одної смі- ливої жінки, Валерії Бат- ман.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЙ.

Член 351 від. — Зверніться до того натуралізаційного о- фісу, де Ви ті папери дістали, і старайтеся дістати дуплікат перших паперів.

М. Д., Бобало, Н. Я. — По- м'яється, коли пишете, що ми не вказуємо народів шляху до визволення. Дбати про о- світу, підпирати свої школи, свої кооперативи, свій про- мисл, свої видавництва, свої газети, своїх купців і проми- словців, свій театр, своє мн- стество і т. п. — це значить скріпляти свою силу. А як раз- ом з цєю силою це піддержу- ємо в масах такого революцій- ного духа, який не дає нації привикати до ярма, до чужої влади, тільки підготовляє її до нового зриву, потрібного до нового відродження нашої дер- жави, то це значить, що вико- нуємо державно-творчу робо- ту. Церква це важний, дуже ва- жний чинник. Але не можна йти аж так далеко і твердити, що повстання української держави буде залежати від того, чи ми станемо православними, чи ка- толиками.

ГАЙДАМАКИ

Історична повість Данила Мордовця

Що ви знаєте про ГАЙДАМАЧ- ЧИНУ, визвольний рух селянських мас, що виповнив малою не ціле вісімнадцате століття історії правобе- режної України? Чи лише те, що пе- редали наші національні вороги, того- часні польські хронікарі?

Як знаєте більше цього, як знаєте про неї й від україн- ських істориків, то чи не хоті- либ ви пережити ці вели- тенські події, які наші батьки лишили нам на вічну пам'ят- ку? Чи не хотілиб ви немовби самі бути учасниками масо- вого зриву українського се- лянства проти своїх гнобите- лів?

Український повістяр Да- нило Мордовець написав з такою ділюю повість ГАЙ- ДАМАКИ, і в ній показує, як пасивний робучий елемент, що знав тільки плакати й наріка- ти на свою незавидну долю та вичікувати від інших спасення для себе, починає зриватися в обороні своїх прав, за свою правду й волю.

До повісті додано: 1) передмову про життя й діяльність автора; 2) історичний нарис про Гайдамачину згід пера українського публіциста Миколи Голубця.

ОБІ ЧАСТИНИ РАЗОМ В ОДНІЙ ТВЕРДІЙ ОПРАВІ З ГАРНОЮ ВІНЕТОЮ \$1.00.

Шліть замовлення до:

„SVOBODA“, 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Ukrainian Press Service (UPS)
(Комунікат).

У вересні 1937 р. засновано в Нью-Йорку українське пресо-пропагандне бюро під назвою **Українська Пресова Служба** (37 East 42nd St.).

Потреба відповідної пропагандної праці, якій за підставу служив би терен Нового Світу, а яка вимагає посилення особливо під теперішню пору важливих міжнародних ускладнень, знайшла свою реалізацію. **Українська Пресова Служба** буде виконувати цю працю при допомозі українських пропагандних агенцій в інших державах та широко розкинутої сітки заграничних кореспондентур. Вона служитиме для цілих консолідації тих агенцій.

Українські землі, що їх сьогодні посідають чотири держави, Польща, союзна Росія, Чехословаччина й Румунія, не є землями тих держав. Вони є частинами України, якій на додому припадо бути поневоленою впродовж кількох віків та яка своє самостійне державне існування позначила в 1920-тих роках. Ці землі належать до українського народу, що живе на них більш як 47-мільйонною компактною масою, й були згаданими державами насильно від нього забрані. Український народ не погоджується з тим, що станом окупації його рідних земель і веде завзяте змагання за своє державне визволення.

Оце є заложення, на якому мусить опиратися всяка українська пропагандна праця, на якому теж буде опиратися праця **Української Пресової Служби**.

Не менше важливим завданням **Української Пресової Служби** буде ширення відомостей про правдиве положення на всіх українських землях. Вважаємо, що чужий світ повинен знати про те, що сьогодні весь український народ довершує свою організацію біля великих національних ідей та непохитно йде за могутніми кличами до своєї мети: самостійної держави. Що йому присвічує ідеал сильної й вільної нації. Що він дорожить своєю традицією й на зразках своєї славної минувшини ставить свої сили. Що сьогодні він представляє собою підготовану силу, яка зможе у відповідний момент успішно протиставитися своїм окупантам та відновити українську державу.

Маючи на увазі невдачі та

розчарування, якими в минулому покіналися всі союзи українського народу з усіма державами, особливо з теперішніми окупантами України, **Українська Пресова Служба** в своїй праці підкреслюватиме, що український народ завжди буде відкидати всі ті пропозиції, що їх змістом буде торг на підставі якого він мав би платити за якубудь поміч ціною своїх рідних земель, чи теж їхніх багатств. Українське питання займає надто важливе місце в політичній концепції Європи, щоб до нього в такий спосіб підходити.

Стоячи на сторожі цілості інтересів української нації, ми не можемо вважати за її прителів тих, що то цілком їхньої політики є окупація, чи експлуатація українських земель, чи теж одне й друге. Ми раді будемо тим, що в своїй політиці приймуть рішення, що існування самостійної української держави, в повних її етнографічних границях, є необхідним чинником для усталізації міжнародних відносин в Європі, а то й у цілмі світі.

Ми надіємося на співпрацю з боку українських публіцистичних кол та української преси, як теж з боку сьогодні вже численних рядів прихильників української справи.

БОЛІ НІГ.

Рани на ногах, опухлі ноги, набряклі жила, болячі ноги, флебіти (запалення жил), напухлі або болісні коліна чи істотики і ревматичні ноги успішно лікуємо новими європейськими методами без операції.

Офісові години: щоденно від 1 до 6 вечір, в понеділки і четверги від 1 до 8:30 вечір. Немає урядових годин у неділю.

Говоримо українською мовою.

Dr. L. A. BENLA
320 W. 86 St., New York City
Близько Бродвею.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ.

ЧИ ВИ ЧИТАЛИ НАПЕРЕДОДНІ ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ В ДВОХ ТОМАХ

Написав

Остан П. Білозерський.

ЦІНА \$1.00.

в Книгарні „Свободи”

„СВОБОДА”

81-83 Grand Street,

або P. O. Box 346,

Jersey City, N. J.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА”.

РІЗДВЯНА НІЧ

Веселе оповідання великого гумориста М. Гоголя
Безсмертний твір, що був перекладений кожною мовою. Знають про нього й ті, що читають по англійськи. Можете прочитати його українською мовою!

Ілюстрація до РІЗДВЯНОЇ НОЧІ.

Автор оповідає нібито про те, що сталося в українському селі Диканці, як чорт у саме Різдво вкрав з неба місяць. Та автор уживає цієї казки-небеліці як казки, щоб на ній вишити образ українського села; вигафувати дивні, в-всетаки звичайні події в Різдво; та намалювати небували, а в-всетаки суто українські типи, які вередливу красу, за котрою вітають парубки всього села; славного ковала, котрий займався й майлярством і аж у Полтаву їздив парубки малювати і котрий один тільки залишався далі до передднівої красуні, як усі інші кинули її через її примхи; його матір, що в селі саранцями відмою (бо вміла до себе причарувати найстрашніших людей); козака-вдіва Чуба, що в нього все стояло вісім стрит хліба перед хатою і що до нього чарівниця була найпривітніша; і інших.

Щоби добути вередливу красуню, коваль нахвальноється перед парубками-колядниками, що, як вогонь захоче, він для неї дістане хочби такі черевички, які носить сама царяца. На чортівське піднести красуню обичаю ковалені: „Дістань, ковалю, царинні черевички, а тоді я вийду за тебе заміж!”

ОПОВІДАННЯ ІЛЮСТРОВАНЕ 10

ОБРАЗКАМИ

ЦІНА 20 ЦЕНТІВ.

Присилайте замовлення до книгарні
СВОБОДИ

„СВОБОДА”, 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

З роковин на визвольну боротьбу.

Дня 16. жовтня ц. р. наш громадянин І. Малицький святкував 50 роковини свого життя. З цієї нагоди діти справили йому маленьку гостину і серед веселої забави гості не забули і про рідний край. На заклік Тараса Завацького зложили \$8 на визвольну боротьбу. Жертвували по \$1: Т. Завацький, Завацька, Д. Камінський, Т. Камінська, Г. Карпак, Анна Карпак, І. Малицький, А. Малицька. Гроші вислали через Обеднання на призначену ціль.

Тарас Завацький.

ПІТСБУРГ, ПА.

З ювілею на визвольну боротьбу.

З нагоди 30-літнього ювілею подружжя життя гром. Петра і Юлії Пастернак, в Шарон, Па., переведено збірку на бо-йовий фонд, яка принесла \$8. Зложили по \$1: П. Пастернак, Юлія Пастернак, І. Різник; по 50 ц.: Марія Різник, В. Пастернак, П. Боднар, Ксеня Попович, О. Іванишин, Т. Климашко, А. Лобур, Н. Владів, О. Попів; по 25 ц.: Ольга Пастернак і Н. Тимочко. Гроші переслали через Обеднання на призначену ціль.

І. Сорока.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Повідоляємо, що заходом Управи Українського Червоного Хреста О.Д.В.У. в Нью-Йорку відбудеться:

АКАДЕМІЯ В ЧЕШЬ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

В МІСЯЦІ КВІТНІ (APRIL) 1938 РОКУ

З НАГОДИ 25-ЛІТНЬОЇ РІЧНИЦІ І СМЕРТІ

В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНІМ ДОМІ,

217-219 EAST 6th STREET, NEW YORK CITY

Всі відділи Червоного Хреста, Жіночі Товариства та Сестрицтва, просимо приступити до співпраці.

ПЕРШІ ЗБОРИ В ТІЙ ЦІЛІ ВІДБУДУТЬСЯ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 5-ГО ГРУНЯ (DECEMBER) 1937 Р.

в Українському Народному Домі, при 6-тій вул. в Нью-Йорку в годині 3-тій пополудні. — Дохід з АКАДЕМІЇ буде призначений на санаторію-захист для політичних в'язнів і збігців.

Управа У. Ч. Х., О.Д.В.У.

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

ОТСИМ АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ” ПОВІДОМЛЯЄ УСІХ ТИХ, ЩО ОГОВОШУЮТЬ У „СВОБОДІ” РІЖНІ СВОЇ ІМПРЕЗИ, ЩО „СВОБОДА” НЕ МОЖЕ ПОМІЩУВАТИ В ОГОВОШЕННЯХ НІЯКОЇ ЗГАДКИ ПРО ЯКІНЕБУДЬ „ВИГРАВКИ”, БО ЦЕ ПРОТИЗАКОННЕ.

АДМІНІСТРАЦІЯ „СВОБОДИ”.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШІЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ВІДКІЛЯ ПОХОДЯТЬ БОРІТЬБИ БІКІВ

Мало відомо є, що кривавий спорт, боротьби биків, не є еспанським винаходом, як загально думають. Еспанці, почавши від середньовічних часів до сьогодні, одиниці в Європі народ, що любить у цьому спорті, та перший цим спортом у старинних часах займався інший народ.

Історики ствердили, що на грецькому острові Крети, надобго перед Христом, улажували боротьби биків. Мешканці Крети у старовину відомі були далеко й широко як хоробрі, безбоязні борці проти розкошених биків. Знатні греки приїздили навіть із Атен і Спарти, щоби подивитися на таку боротьбу биків.

Та і в грецькій мітології подибуємо сліди боротьби з биками. Легенда про Мінотаврового бика, який розшарпував людей, ґрунтується на боротьбі з биками. Коли кретійці воювали з атенцями, полонених атенців кидали на арену, щоби боролися з вигодованими та розкошеними биками. Коли полонений переміг, міг вернутися до Атен. Коли бик переміг, кретійці покійному борцеві віддавали посмертні почести, як найбільшому героєві.

На Крети багато юнаків, кременних і спортивно вихованих, були професійними борцями проти биків. Коли досягнули славішню перемогу на арені, народ прославляв їх як народних героїв.

УВАГА! БОСТОН, МАСС, УВАГА!

Товариство Запорозька Січ

визаштовує

ПЕРШІЙ ОСІННІЙ

БАЛЬ

В СУБОТУ, 30. ЖОВТНЯ 1937

Початок в годині 7-мій вечір.

NEW OKLAND HALL,

Cumonia Highway, Mattapan, Mass.

Товариство, котре влаштує цей баль, є знає в цьому українському громадянству. Тому комітет згаданого товариства має честь запросити на цей баль всіх широк українців і українок, старших і молодших до численної участі. Просимо всіх громадян з Бостону, Лоренс, Сейлем, Тантон, Масс.; Менчестер, Н. Г.; Рунсокет, Провіденс, Мейвуд, Р. Ай. Першорядна музика буде пригравати до танців. За добру забаву, перекуску і напінки першої якості ручить Комітет.

Позичка.

— Любий друже, чи не міг би ти позичити мені п'ятьдесять доларів? Я просив Жовт-ка, щоб мені позичив, а він, поганець, хоче три долари проценту за місяць...

— Маеш тут три долари, принеси тих п'ятьдесять доларів від Жовт-ка!

ДРІБНІ ОГОВОШЕННЯ

ВЛОВА пошукує співлинка до ресторану, або продасть цей ресторан. Бізнес вироблений. Голоситися до:

Mrs. KASHUBSKA,
146 Charles St., cor. Washington St.,
New York, N. Y.
Telephone: CHELSEA 3-9551

Д-Р С. ЧЕРНОВ

(Європейський спеціаліст)

Гострі і хронічні недуги чоловіків і жінок. — Шкіра й кров.

223 Second Ave., cor. 14 St., N. Y. C.

Room 14.

Офісові години 10—8; неділя 11—2

Жінка-доктор до обслуговування.

Промінь X & флюороскоп \$2.00.

СТАНЬТЕ ГОРОЖАНИНОМ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Як стати горожанином. Читання і відповіди українською й англійською мовою з поясненнями й словарем незрозумілих слів, в двох томках. Ціна \$1.00.

SURMA

317 E. 14th St., New York.

На всіх імпрезах і вечірках „Радіо Оркестра”

М. А. СЕРБІНСЬКОГО

Обслуговує і найважливіших.

169 AVE. A, NEW YORK CITY.

Телефон: ALgonquin 4-4952

Д-Р Е. Я. МИХАЛЕНКО

ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР

1605 W. CHICAGO AVENUE

(cor Chicago and Ashland)

CHICAGO, ILL.

Урядові години:

1—4; 7—9 P.M.

Office phone: Seeley 5004

Res. phone: Van Buren 1126

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,

ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,

between 1st and 2nd Avenues,

NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до

12. вечір від 6 до 8, а в неділю

рано від 10 до 12.

МІРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без ріжнців, як далеко поза

Ньюарком. Вразі потреби теле-

фонуйте до нас. Обслуга ширша

і чесна. — Office:

383 MORRIS AVENUE,

cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ

В BRONX, BROOKLYN, NEW

YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 E. 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 PROSPECT AVENUE

(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.

Tel. Melrose 5-6577.

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удештеркер

заряджує погребам по ціні так

низькій, як \$150. Обслуга

найкраща.

JOHN BUNCO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 5th St., NEW YORK CITY.

Dignified Funerals at low as \$150.

Telephone: Orchard 4-8083

ТАРЗАН І БОГІНЯ МАІВ.

(147)

Побачивши, що хтось на шнурку викрадає зелену богиню, Тарзанові блиснула до голови знаменита гадка. Він знав, що ці маянські потвори мали величезне привязання до богині. Тому він закликав на Дарноту і вказав йому своїм поглядом на богиню. Притім він додав: „Скажи це їм; це відверне їх увагу від нас”. Дарно в одній хвилі підняв крик.

Вказуючи рукою на богиню, він ставився звернути на неї увагу маянців. Це йому вповні вдалося. Бо, побачивши, що щось таємниче діється з їх богинею, вони зовсім забули за Тарзана. Навіть Тогацаль забув про нього. Вказуючи рукою, він закликав маянців, щоби поспішали на дах. Тимчасом Дарно, піднявши шилет, почав нишком розтинати шнурки, що звязували Тарзана.

У кількох секундах Тарзан був вільний. Але коли він зіскочив з лавки, Тогацаль іще раз обернувся до нього і за примітив цілу сцену. Він повернувся назад і, піднявши дрючка, хотів ним ударити Тарзана. Але Тарзан легко ухилився від удару й одною рукою захопив дрючок. Шарпнувши ним сильно, він вирвав дрючок з рук Тогацалю.

На крик Тогацалю почали маянці знов повертатися. Але Тарзан тепер не жартував. Він валив дрючком направо й наліво. В першій мірі від його могутнього удару повалився такий сам жорстокий чарівник, Тогацаль. За ним пішов другий, третій... Вони клялися мов снопи, але на їх місце появлялися все свіжі. Тарзан бачив, що не дасть собі з усіма ради.